

פסטיבל הקולנוע
ירושלים
 עמ' 9

כועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדדדד

زو هديرخ ZD HADEREKH

גיליון 27 / 15 ביולי 2026

שעתם הקשה של טראמפ ונתניהו

עמ' 3

תומא-סלימאן בדאיון פרידה מהנוסט

אחשין במאבק

עמ' 4-5

ומתן מולן על תעריפי סחר, סיוע צבאי ונושאים מדיניים נוספים. כך למשל, נכס בדובאי הניב 10.4 מיליון דולר; פרויקט בסעודיה שבונה יזם נדל"ן קרוב למשפחת השלטון הניב 9 מיליון דולר; ופרויקטים ברומניה ובקטאר הניבו 5 מיליון דולר כל אחד. הנכס המקומי הבולט ביותר, מאר-א-לאגו שבפלורידה, רשם אף הוא גידול חד עם הכנסה של 77 מיליון דולר, קפיצה של 50% לעומת השנה הקודמת, ככל שראשי מדינות ואנשי עסקים נהרו אליו בכהונתו החדשה. שווי הנכסים הכולל של טראמפ מוערך על ידי פורבס ב-6 מיליארד דולר, לעומת 2.3 מיליארד דולר ב-2024.

דיווח של סוכנות הידיעות אי.פי, 1.7

צה"ל או צבא המיליציות לישראל

"ביקור באתר הבית של יט", ראשי תיבות של "יחידה טקטית רכובה", לא מותיר מקום רב לספק. בראש העמוד מתנוסס סמל היחידה, במרכזם של כנפי צניחה כמקובל ביחידות קומנדו מובחרות, וכבר בשורה הראשונה מופיע הביאור הבא באנגלית: "יט"ר היא יחידה מאושרת לחלוטין של צבא ההגנה לישראל. יט"ר היא קו ההגנה הראשון מפני איומים פנימיים וחיצוניים כאחד נגד ישראל ואזרחיה". אבל יט"ר היא לא יחידה צבאית רגילה. מדובר בעמותה שהוקמה לפני כעשרה שנים בעלי תפקידים בשכר ומנגנון של גיוס תרומות - הורב מעבר לים. רק בחודש שעבר הגיע לביקור על הכלים של יט"ר בבקעת הירדן, לא אחר מאשר ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו יחד עם מזכירו הצבאי וכיום ראש המוסד רומן גופמן, ולצידו שר הביטחון ישראל כ"ץ.

רומן זינגר, אתר "שומרים", 3.7

מכתבים למערכת

להציל את ים המלח

אנחנו עומדים בפני רגע קריטי לעתיד הים המלח. המשך ההרס לעוד עשרות שנים – או שיקום והבראה? ממשלת ישראל בחרה בהרס. למרות אזהרות המומחים, היא מנסחת בימים אלה הצעת חוק מסוכנת שתעבור בקרוב לכנסת. אם הצעת החוק תאושר, היא תגזור את דינו של ים המלח לעוד עשרות שנים של שאיבה תעשייתית בלתי מוגבלת ובלתי מבוקרת, המשך ירידה של למעלה ממטר ורבע בשנה (!) במפלס הים, עשרות בולענים חדשים מדי שנה, חורבן של חופים ואתרי תיירות סגורים (נותר רק חוף ים אחד נגיש מכל חופי ים המלח) וזיהום ופגיעה מתמשכים במערכות הטבע. עוד רווחים לתעשייה. עוד הרס לים המלח. עוד הפסד לכולנו. אנחנו נאבקים למען שיקום והבראה של ים המלח וסביבתו; למען חוק שיעמיד את טובת הציבור והטבע במרכז, ולא את רווחי התעשייה. אנחנו דורשים: השבת מים, קוב תמורת קוב; לקחתם – תחזירו; התחייבות של המפעלים להחזיר לים את כל המים שהם שואבים מהם; קרן ייעודית לשיקום ים המלח, שאליה יגיעו תשלומים מרווחי המפעלים ופיקוח ציבורי בלתי תלוי. הים אינו נכס של חברה כלכלית זו או אחרת, הוא שייך לנו ולילדינו.

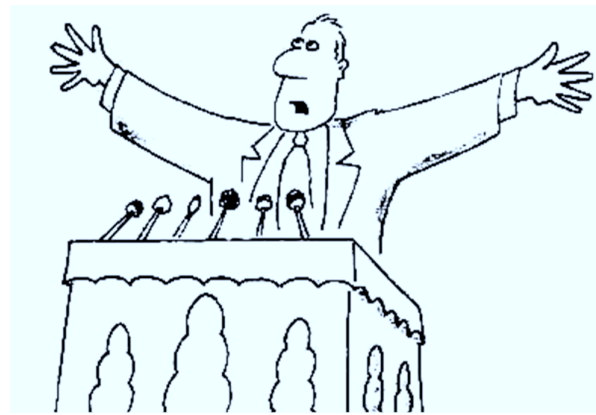
דן אלון, מנכ"ל

החברה להגנת הטבע

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

כפסע מכישלון מוחלט

"ראש הממשלה בנימין נתניהו הצהיר כי המרדף אחר 'ניצחון מוחלט לעולם לא ייגמר'. 'אתה רוצה לחיות במזרח התיכון ובעולם? תהיה מאוד חזק', אמר בריאיון בערוץ 14. 'הרחקנו את האיומים, החלשנו אותם מאוד, (אבל) יש לנו עוד עבודה'. ועוד אמר נתניהו כי התוכנית ל'הגירה מרצון' של פלסטינים מרצועת עזה עדיין נמצאת על הפרק".

מיכאל האוזר טוב, "הארץ", 1.7

שקר שקר תרדוף

"בריאיון לערוץ 14 אמר נתניהו: 'נכנסתי פעמיים באיראן כדי להציל אותנו מהשמדה של פצצות אטום, שכבר היו בידיהם, ולך תדע מי היה כאן היום'. למחרת התייחס לכך יו"ר מפלגת ישר! גדי איזנקוט, ואמר בכנס הרצליה: 'נתניהו אמר דברים זחוחים. לאיראן לא היו שום פצצות גרעין. הוא ממציא מציאות כדי להבהיל את הציבור הישראלי'".

מורן אזולאי, "ידיעות אחרונות", 2.7

בלי חרמות ובלי ערבים

"החלטתי לצאת לדרך פוליטית חדשה. בלב כואב אך שלם, בתום מושב הכנסת הנוכחי אעזוב את תנועת הליכוד שהייתה לי בית במשך יותר מ-20 שנה. בקרוב נצא יחד לדרך חדשה. בלי חרמות ובלי ערבים".

ציוץ של ח"כ יולי אדלשטיין, 4.7

אל דאגה, ביבי יודע היטב מי הבוס

"נשיא ארה"ב דונלד טראמפ אמר כי ראש הממשלה ביקש להיפגש עמו בבית הלבן, וכי הפגישה עשויה להתקיים כבר בשבוע הבא. 'אנחנו מסתדרים מצוין. נתניהו יודע מי הבוס', אמר טראמפ בריאיון טלפוני קצר".

אתר "אקסיוס", 4.7

טראמפ עושה לביתו ובגדול

"נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ הרוויח בשנה שעברה כמעט 1.2 מיליארד דולר מעסקי הקריפטו שלו, בזמן שמשיקעים אחרים ספגו הפסדים כבדים, כך נחשף במסמכים רשמיים. שני מיזמי הקריפטו של טראמפ, שהיו בחיתוליהם כשנכנס לבית הלבן, עקפו כבר בהכנסותיהם את רוב תיק הנכסים הנדל"ני הענק שלו, שבנה לאורך עשרות שנים. טראמפ הרוויח גם עשרות מיליוני דולרים ממה שמכונה 'הרחבת הנכסים הגדולה ביותר' בתולדות פעילות משפחתו העסקית, עם שורה של עסקאות מלונאות, נופש ודירות חדרות בחו"ל, רבות מהן במדינות שנוהלו בו-זמנית משא

אונייה איראנית שנפגעה בשבוע האחרון מאש ארה"ב במיצר הורמוז (צילום: סוכנות הידיעות אינרא)

הנשיא טראמפ תוקף באיראן ונתניהו מבקש-מתחנן להצטרף מה שלא הולך בנכוח, לא הולך ביותר כוח

בהורמוז ולמחרת החליט לבטלם. "המצר פתוח, ויישאר פתוח, עם או בלי איראן. אנו משיבים את 'המצור על איראן' - שנקרא כך משום שהוא עוצר אך ורק את ספינותיה ולקוחותיה של טהראן מכניסה או יציאה. לכל שאר המדינות תהיה גישה הוגנת וחופשית למיצר". עם הפרסום בדבר הטלת המצור וגביית דמי מעבר, זינק מחירי הנפט ב-9% ל-85 דולר לחבית.

בחירות ומלחמה - הפתח לכל הסכנות

הלוחמנות של טראמפ, שהחלה דווקא בוועידת נאט"ו שנערכה באנקרה לפני כעשרה ימים, מוצגת בידי הממשל כ"דוגמה למנהיגות עולמית של מערכה ללא פשרות". אך זו איננה תוצר של עוצמה, אלא של משבר האימפריאליזם האמריקאי. זו מלחמה שנוהלה עם הפרוקסי של ארה"ב במזרח התיכון, ישראל, אך במקום לחזק את ההגמוניה האמריקאית בעולם, דווקא חושפת את חולשתה.

ברקע גובר הסכסוך המסחרי עם סין ומחריפות המגמות של מיליטריזציה וחרחורנות מלחמה. אלה באים לידי ביטוי גם בהתחמשותן מחדש של המעצמות האירופיות. התבוסה האסטרטגית שספגה ארה"ב באיראן לא רק מעמיקה את דעיכת ההגמוניה שלה, אלא גם מחלישה בטווח הרחוק את בעלות בריתה וגרורותיה, ביניהן ישראל.

בשלב זה, טראמפ בולם את בקשותיו-תחינותיו של נתניהו להצטרף לתקיפות הנוכחיות על איראן. דעיכתו הפוליטית והציבורית של ראש הממשלה ומפלגתו הליכוד, הירידה בסקרים ושורת החוקים האנטי-דמוקרטיים והקלירקליים שהוא מקדם בכנסת ערב פיזור מקוממים רבים אף בקרב תומכיו.

עם התקרב מועד הבחירות שנקבעו ל-27 באוקטובר, גובר הפיתוי של נתניהו "להנחית מכה" באיראן כדי לגבש מעין אחדות לאומית סביבו ולקושש קולות בקרב אנשי הימין המסתכלים כעת לצדדים ורואים אפשרויות אחרות: מבן גביר הפשיסט והגזען ועד לאיזנקוט "הימני השפוי". השילוב של בחירות, המשך הלחימה במפרץ, העמקת הכיבוש בעזה, גדה ובדרום לבנון הוא אם כל הסכנות.

שמואל אורניץ

פרט לבנימין נתניהו וממשלתו הימנית קיצונית, כולם כבר מבינים שמלחמתו של דונלד טראמפ נגד איראן היא כישלון חרוץ. גם שני שלישים מהאמריקאים, הסבורים שארצות הברית לא ניצחה במלחמה, מבינים זאת. אף טראמפ עצמו, שמסובב את העובדות ומשתלח לכל עבר בניסיון לצאת מהפלונוטר, נראה כמבין זאת. וגם מחרחרי המלחמה בארה"ב ובישראל, המייללים ומתלוננים על העסקה שהוא רקח כדי לצאת מן הסבך, מבינים זאת.

המלחמה נכשלה במטרתה להוביל לחילופי משטר, ובמקום זאת הותירה את המשטר הרודני על כנו עם הנהגה חדשה ונוקשה יותר. מיצר הורמוז, החיוני מבחינה כלכלית ושהיה פתוח במשך כל העשורים שלפני כן, סגור כבר חודשים ונמצא תחת שליטה איראנית פעילה ובעתיד הנראה לעין.

היכולת הצבאית של איראן לא נפגעה באותה מידה שהבית הלבן טוען, והיא משתקמת מהר יותר מכפי שציפו גורמים רשמיים בארה"ב ובישראל. ברשות איראן נותר החומר הגרעיני, וזה מאוד לא סביר שהצבא האמריקאי ירצה או אפילו יוכל להוציא אותו בכוח. בינתיים, נכסים צבאיים ומאגרי תחמושת של ארה"ב נהרסו ודוללו קשות והתקיפות האיראניות על האוניות, על המפרציות ועל ירדן נמשכות ללא הפוגה.

שעתם הקשה של הפוליטיקאים והגנרלים

זו שעתם הקשה של פוליטיקאים, גנרלים ופרשנים תומכי מלחמה. מדובר באותם אנשים שללא הרף ובביטחון מלא דחפו את המדינות, ובמקרים מסוימים גם את הנשיא טראמפ, למלחמה. אך שאנו כבר מקבלים את ההפך המוחלט מכל התוצאות המובטחות, הם לא חשים שום ענווה למרות שטעו בצורה מביכה בכל דבר ולאורך כל הדרך. הם עדיין מנסים לתת עצות שעיקרן "מה שלא הולך בכוח – הולך ביותר כוח".

טראמפ ממשיך בהרפתקה ובליילה שבין שני לשלישי סימן יעד תקיפה אפשרי – הר המכוש, הנחשד כאתר גרעין שלא נחשף מעולם לסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית: "הר המכוש הוא יעד אפשרי, אתם יודעים, יעד אפשרי למכה אחת יפה, גדולה ושמנה ממש בדלת הקדמית. ואני חושב שאולי תראו את זה". עוד הודיע כי ארה"ב תגבה 20% דמי מעבר

ח"כ עאידה תומא-סלימאן נפרדת מהכנסת

אני לא פורשת מהמאבק

לומר זאת. אך איזוק אלקטרוני הוא עוד כלי חשוב להגנה על חיי נשים, שכן הוא מגביל את התוקף ולא את האישה. חוק נוסף שחשוב בעיני מאוד הוא זה המחייב את בתי המשפט לבדוק אם לאדם אלים מגיע טיפול, ולשלוח אותו לטיפול. אני גאה גם בחוק בדבר הפללה של צריכת זנות. בעיני זה חוק חשוב מאוד, כי הוא משנה את נקודת המבט: לא הפללה של נשים בזנות, אלא הפללה של עצם צריכת הזנות. עוד דבר שאני גאה בו מאוד הוא חוק הרשות למאבק בעוני. אני מקווה שבעתיד תפעל הרשות הזאת כפי שהתכוונו מלכתחילה – לא כמקום של תקנים וג'ויבים, אלא כרשות בעלת סמכויות ותוכנית פעולה ממשית למאבק בעוני. המאבק בעוני צריך להיות ברמה של מדיניות, לא ברמה של פילנתרופיה. בנוסף, אני גאה מאוד במאבק שניהלתי נגד תאונות העבודה. זה נושא שעבדתי עליו קשה מאוד. הייתי חברת הכנסת היחידה שנכחה בכל הדיונים לקראת אישור תקנות הבטיחות החדשות.

אילו דברים חיוני בעיניך שייראו אחרת?

לצערי מדובר ביותר מדי דברים. ראיתי איך הכנסת הופכת למקום שממלא את רצונה של הקואליציה ושל העומד בראשה. מעולם לא ראיתי בכנסת את התגלמות הדמוקרטיה, אבל היא איבדה עוד יותר מהמעמד שהיה לה. רבים מהכלים הפרלמנטריים הופקעו מידיהם של חברי הכנסת. הכנסת הפכה במידה רבה סוג של הצגה לציבור, במקום להיות מקום של עבודה אמיתית ורצינית.

ראינו גם איך אופוזיציה יכולה להפוך לרשת ביטחון לממשלה, כשהיא מתייצבת מאחורי מדיניות המלחמה ומדיניות הדיכוי, במקום להציב אלטרנטיבה אמיתית. בעבר היה יותר מרחב פעולה בכנסת. במשך שבע או שמונה שנים מתקופת כהונתי בכנסת הייתי יו"ר ועדה – הוועדה לקידום מעמד האישה, ובתקופת המעבר גם יו"ר ועדת העבודה והרווחה, שפעלה בכמה נושאים חשובים בתחילת מגפת הקורונה. אלה היו כלים משמעותיים לעבודה פרלמנטרית. בכנסת הנוכחית כמעט לא אושרו לנו שאילתות והצעות לסדר, שהם כלים מרכזיים בעבודה של כל חבר כנסת. היינו עדים לניסיונות של ממש לפגוע בכל אפשרות לעבודה רצינית שלנו. זה בא לידי ביטוי גם בוועדת האתיקה, בהחלטות שנתקבלו, ובאופן שבו מנעו מאיתנו להתבטא. אני הורחקתי מהכנסת לחודשיים, ואחר כך לעוד שבועיים. גם חברי אחרים בסיעה הורחקו. היה ברור שמנסים למנוע מאיתנו לתפקד בכנסת וזאת באופן הכי חד והכי אפקטיבי שאפשר. אצטרך לשבת ולכתוב על התנכלות זו עדות מסודרת, חשוב שלהתנכלות זו יהיה תיעוד.

לכן, לדעתי, התמורה חייבת להתחיל בבסיס, שינוי קוסמטי לא יספיק. בלי מאבק אמיתי נגד הכיבוש, לא יהיה תיקון אמיתי. החברה הישראלית ניסתה לברוח מהנושא הבורר ביותר, שהוא היסוד לרוב הבעיות שאנחנו מתמודדים איתן: הכיבוש, דיכוי עם אחר, מדיניות הסיפוח וההנצחה של רעיון העליזות היהודית. תפיסות אלה השתמשו בחברה הישראלית. לכן צריך להיות בשטח, להתארגן ולהיאבק.

חברת הכנסת עאידה תומא-סלימאן החליטה לפרוש אחרי כמעט 12 שנים שבהן כיהנה כחברת כנסת מטעם חד"ש. "זו הדרך" שוחח עמה בתחילת השבוע האחרון של מליאת הכנסת ובצל בליץ חקיקה עמוס ומסוכן. בשיחה היא מתייחסת לדרך שעברה, להישגים והאכזבות, על האתגרים הפוליטיים ועל התוכניות שלה לעתיד.

כחלוף 12 שנים, מגיעה כהונתך בכנסת לסיימה. מהי הערכתך לקראת סופה?

בתחילת השבוע הודיעו לנו שהמליאה תתחיל מוקדם מהרגיל ותימשך באופן רצוף עד יום שישי. זה יהיה שבוע של חקיקה של הרגע האחרון, סוג של "ניקוי שולחן". הממשלה תנסה לדחוף כמה שיותר הצעות חוק שעדיין בסדר היום. אלה הצעות חוק מסוכנות וגרועות. אני חוששת מאוד שינסו לאשרר החלטות תקציביות משמעותיות, למשל החלטות בדבר קיצוץ בתקציבים לחברה הערבית והעברת הסכומים לשב"כ. השבוע הנוכחי עמוס מבחינה טכנית, מבחינת מספר החוקים שמנסים לאשר, אבל גם עמוס מבחינת חומרת החוקים והסכנה שבהם.

ממשלת נתניהו חותרת לקבוע כמה שיותר עובדות בשטח. גם אם יחול שינוי ואחרי הבחירות תקום ממשלה אחרת, יהיה קשה מאוד להתמודד עם היקף החוקים הגזעניים והאנטי-דמוקרטיים שממשלת הימין משאירה מאחור. אני מאוד מקווה שנצליח להעפף את הממשלה הזאת בבחירות הקרובות. אבל צריך להבין שגם כאשר זה יקרה, תידרש עבודה קשה כדי לשנות את המציאות שנוצרה.

באופן אישי אני מאוד שלמה עם ההחלטה לא להתמודד שוב לכנסת. לצערי, הכנסת וגם המדינה נמצאות בתקופה קשה והעשייה שלנו מתמקדת בעיקר בבלימה ובהגנה, ולא בקידום של הדברים שהיינו רוצים לקדם. בארבע השנים האחרונות השקענו המון אנרגיה בהגנה על הערכים הבסיסיים שלנו. אתה מסתכל סביבך ומבין שכמעט אין לך שותפים בכנסת לדברים שאתה רוצה לקדם. זה חיזק אצלי את ההחלטה לעזוב.

אבל ככל שהמועד מתקרב, ישנם כמובן רגשות נוספים. אני מסכמת כמעט 12 שנים ואת מה שהצלחתי לקדם ואת מה שלא הצלחתי. ארבע השנים האחרונות היו קשות במיוחד. הייתי עדה מקרוב למלחמה, לרצח העם, לאובדן של הרבה מהתקווה שאפשר לתקן דברים. זו חוויה מאוד קשה. קשה גם להיפרד מחברים ומשותפים שעשיתי איתם כבדת דרך לאורך השנים. בכל מקרה, אני לא עוזבת את השטח ולא פורשת מעשייה. אני אנהל מאבקים מסוג אחר. כעת זו תקופת מעבר, וגם תקופה של חשבון נפש.

מהם ההישגים שאת הכי גאה בהם?

יש כמה חוקים שאני מאוד גאה שהצלחתי להעביר. אחד מהם הוא חוק האיוזק האלקטרוני, שנועד להגן על נשים שנשקפת להן בסכנה, ולאפשר להן לנסות לחיות חיים נורמליים ככל האפשר, במקום שהפתרון היחיד יהיה להעבירן למקומות סגורים או למקלטים. אני לא נגד מקלטים, חשוב לי

תקווה אפשר להתאושש. אבל מי שאיבד צלם אנוש בתקופה הזאת – אני לא יודעת איך ישתקם.

מצד אחד, יש כאב גדול בלב. ראינו, שמענו וחוונו דברים קשים מאוד. שמענו אנשים שחשבו שאולי ברגע האמת יבינו שהם מובילים את שני העמים לאסון, ובמקום זה ראינו אותם תומכים במלחמה, בהפצצות בלי הבחנה, במדיניות של הרג והרס. אלה צלקות שנישא איתנו.

מצד שני, ראינו אנשים שמתגייסים למרות הלחץ, ההשמצות והמחיר האישי. אנשים שמוכנים לעמוד ולהגן על המשטר הדמוקרטי. אנחנו לא הרוב, ומצבנו קשה, אבל המערכה הציבורית מסמנת תקווה שעוד נוכל לשנות את המציאות.

מהו האתגר המרכזי של חד"ש לקראת הבחירות הקרובות לכנסת?

האתגר המרכזי הוא להוציא את האנשים לקלפי – בעיקר בציבור הערבי, אבל גם בציבור היהודי הדמוקרטי. עלינו לתרום שיעור הצבעה גבוה שייתן לנו כוח. קודם כל, כדי להפיל את הממשלה הפשיסטית הזאת; ושנית כדי שנהיה כוח משפיע באמצעותו, גם אם נהיה באופוזיציה.

ישנם היום רבים בשמאל שאין להם בית פוליטי. כל מיני מפלגות ציוניות מנסות לשכנע אותם שיש להם בית אצלן. חובתנו להזכיר: המפלגות האלה עדיין תומכות במלחמה ובכיבוש. אם יש להן ביקורת, זו בדרך כלל ביקורת על נתניהו שלא "סיים את העבודה", לא ביקורת שמציבה אלטרנטיבה אמיתית.

עלינו להגיע לחסרי הבית הפוליטי ולנסות לשכנעם שאם הם באמת רוצים להיות הכי רחוק מהממשלה הפשיסטית, הבית שלהם הוא חד"ש. מי שמחפש כוח פוליטי שיאבק בממשלה הפשיסטית, או ב"ממשלת אחדות לאומית" שעלולה להוביל לאותן תוצאות וגם במדיניות שדרדרה אותנו עד הלום – הכתובת שלו היא חד"ש.

עלינו לשכנע חוגים נוספים בציבור לראות בנו את הכתובת האמיתית נגד ממשלת הימין ונגד מדיניותה. בישראל תמיד ישנם אלה הסבורים שדווקא הגנרל שהשתתף במלחמות הוא זה שיביא פתרון. אבל הגנרל לא יביא פתרון.

מה התוכניות שלך ליום שאחרי הכנסת לאחר שנים של עבודה כה אינטנסיבית?

במובן הפורמלי, היום שאחרי הכנסת הוא המועד בו תושבע הכנסת החדשה ותקום ממשלה חדשה. עד אז אני נאבקת יחד עם חברי כדי להשיג את כל מה שדיברתי עליו – לחזק את חד"ש, להוציא אנשים להצביע, לשנות את מאזן הכוחות.

אין לי עדיין תוכנית אישית מגובשת ליום שאחרי. אבל ברור לי דבר אחד: אני לא עוזבת את המאבק. נזכרתי לאחרונה בריאיון שנתי לרדיו שמש ב-2 בנובמבר 2022, יום לאחר הבחירות האחרונות. שאלו אותי מה דעתי לגבי תוצאות הבחירות, ואמרתי שמדובר בתוצאות קטסטרופליות. הערכתי שזירת המאבק הפרלמנטרי תצומצם וכי המאבקים החשובים ביותר יהיו המאבק העממי והמאבק הבינלאומי להפעלת לחץ. אני סבורה שמעולם לא הייתי מפוכחת כמו באותו ריאיון.

ברור לי שעם הפסקת פעילותי בזירה הפרלמנטרית אקדיש את כוחי לעשייה בשתי הזירות האחרות: בזירה העממית ובזירה הבינלאומית. שם אני רוצה להמשיך לפעול.

דויד מרגלית

לאורך השנים היית מזוהה מאוד עם המאבק הפמיניסטי ועם קידום מעמד האישה. בישראל של היום, מעמד הנשים התחזק או שאנו בעיצומה של נסיגה?

אני סבורה שאנו עדים לרגרסיה חזקה מאוד. אני לא טוענת שמעמד הנשים בישראל היה מושלם לפני כן. אבל בתוך המסגרת הליברלית שהייתה קיימת, נשים הצליחו, במאבק עיקש מאוד, להשיג דברים רבים.

לצער, כבר בתחילת הקדנציה הנוכחית צפיתי שתחול נסיגה במעמד הנשים. הזהרתי מפניה, ובכנסת לא אהבו זאת. חשבו שאני מדברת מתוך המיקום האופוזיציוני שלי, או מתוך פוזיציה ערבית-פלסטינית, יותר מאשר כפמיניסטית שיוודעת לקרוא את המציאות הפוליטית.

אבל המציאות הייתה ברורה: ברגע שישנם בשלטון כוחות אולטרה-ימניים, וכאשר פשיזם משתולל וכפייה דתית משתלטת על כל חלקה טובה – זו נוסחה ברורה לרגרסיה במעמד הנשים בכל התחומים.

חקיקה שכופה הדתה במרחב הציבורי פוגעת קודם כל בנשים. זה מתבטא במיליטריזציה של החברה, שהסלימה עוד יותר אחרי 7 באוקטובר. אני שומעת נשים שחוגגות את הרחבת השירות הצבאי לנשים, כאילו המאבק מול החרדים הוא להגדיל את מספר הנשים בצבא. הן אינן שואלות מה המשמעות של מהלך כזה. אך איזה שוויון זה לשלב נשים במערכת ערכים-פמיניסטית, במערכת המקדשת אלימות, שליטה, דיכוי, הרג ורצח? במה אתן רוצות להיות שוות לגברים: ביכולת להפציץ? להשתתף ברצח עם? זה השוויון שאתן רוצות? זה הפמיניזם?

בעיניי, זה מעיד על בלבול עמוק. כמה מהנשים בקואליציה ובאופוזיציה המגדירות עצמן פמיניסטיות נחשפו כקרובות יותר לעולם הערכים של הימין הלאומני של לימור סון-הר-מלך מאשר לפמיניזם שבמהותו שומר שלום וצדק.

גם ההבנה של המושג "אחווה נשים" נפגעה. אחוות נשים אמורה להיות פרי של הבנת כל רובדי הדיכוי, ולבטא עמידה לצד המדוכאים. אחוות נשים מסולפת כאשר היא מוצגת כביטוי של לאומנות. ללא ראיית האחר, זו לא אחווה נשים וזה לא פמיניזם – זו לאומנות. לדעתי על התנועה הפמיניסטית להיות ערנית יותר לסילוף זה, שבתוצאותיו אנו נוכחות לדעת עכשיו.

כצפוי, לתפנית זו יש ביטויים גם בחקיקה: הרחבת ההפרדה המגדרית באקדמיה; הרחבת הסמכויות של בתי הדין הדתיים; חקיקה לגבי עבירות מין על רקע לאומני, ועוד יוזמות שפוגעות בזכויות נשים. מעבר לחקיקה, עצם הרחקת נשים מעמדות קבלת החלטות מסבה נזק שיידרש זמן רב כדי לתקן. בשירות הציבורי, במשרדי הממשלה ובחברות הפרטיות האווירה שוביניסטית. כשמחזקים את המיליטריזם, זה מחלחל גם לחברה האזרחית ולשירות הציבורי.

למשל, כל ההחלטות המעניקות עדיפות למילואימניקים וללוחמים – איש לא ביקר מה המשמעות שלהן מבחינת הנשים. איך זה ישפיע על קבלתן לעבודה? איך זה ישפיע על קידומן במקומות עבודה? גם אם לא רואים את ההשלכות מיד, בשנים הקרובות נראה את התוצאות.

איך שומרים על תקווה במציאות כל כך קשה ומתסכלת?

קודם כל, צריך להתעקש להישאר בני אדם. בני אדם עלולים לאבד תקווה, וישנם רגעים כאלה. אבל בעיניי לאבד תקווה זה פחות קשה מלאבד צלם אנוש. מרגעים של אובדן

חשאת ישראלית עם אספקת מזון לרצועת עזה בכניסה למעבר כרם שלום, פברואר 2026 (צילום: צפירי אביוב/פלאש 90)

גם הרעב בעזה היה לביזנס

ומה עם הבנקים? מתחילת המלחמה באוקטובר 2023, השיגו חמשת הבנקים הגדולים בישראל (לאומי, הפועלים, מזרחי טפחות, דיסקונט והבינלאומי) רווחי עתק מצטברים המוערכים ביותר מ-65 מיליארד שקל. אלה הרווחים הגבוהים ביותר של המגזר הבנקאי מאז קום המדינה, והם הושגו דווקא בעת מלחמה. רק בשנה אחת, אשתקד, גרפו הבנקים הגדולים רווחים של 32 מיליארד שקל. להמשיך בנתונים לגבי הרווחים של ענף הביטוח, תעשיית המזון או רשתות השיווק? לא באתי לכאן כדי לגרום לדיכאון דווקא בקרב אלה הנאבקים נגד ממשלת הימין ולמען שינוי. אבל כל מי שפוקד את הסופר וקונה מצרכים או חידש את ביטוח הרכב מבין היטב כמה מדובר. את רווחי המלחמה אנו מרגישים כהפסד בכיסנו. איך צעקנו במהלך כל חודשי המחאה ההמונית? "זו לא טעות – זו מדיניות".

מה אפשר לצפות משר הכלכלה ניר ברקת, שאמור היה להילחם ביוקר המחיה, אך העניק השנה לרשת "קרפור", על חשבון משלם המיסים, מתנה בסך 50 מיליון שקל בשם "המאבק בעליית המחירים". ברקת הוא הפוליטיקאי העשיר ביותר בישראל: הונו האישי נאמד בלמעלה מ-2 מיליארד שקל. לאחרונה רכש ברקת מכספו הפרטי רכב מסוג מרצדס-מייבאך שמחירו כ-2 מיליון שקל.

אך מתברר שניתן לצבור הון עתק לא רק ממלחמות ומעושים העם העובד. אפשר "לעשות ביזנס" גם מהרעב ברצועת עזה. והנה סיפור: המכירות לרצועה הניבו לרשת "ויקטורי" הכנסות עצומות של 99 מיליון שקל ברבעון הראשון של 2026 בלבד. אך הרשת, שהיא חברה ציבורית, "שכחה" להודיע על כך לבורסה למרות שרוב הרווחים שלה מקורם בכיבוש הרצועה.

"ויקטורי" אינה היחידה הפועלת בשטחים הכבושים. המדינה העניקה רישיונות אספקה לרצועת עזה ל-30 חברות ישראליות גדולות, בהן חברת החקלאות "מהדריץ", ויבואניות מזון גדולות כמו "נטו" ו"ויליפוד" ורשתות שיווק אחרות. אגב, כל אלה הם תאגידים גדולים. עצוב, אבל אפשר לעשות הון משני מיליון פליטים ועקורים רעבים.

אפרים דוידי

מדבריו במחאה נגד ההפיכה המשטרית כפר סבא, 11.7

במלחמת הנצח שמנהלים טראמפ ונתניהו ישנם המרוויחים וישנם המפסידים. ברור לכל מי הם המפסידים: כל עמי האזור ואנחנו ביניהם, אבל בראש ובראשונה העם הפלסטיני. אבל לרוב לא ממש ברור מי מרוויח ממלחמת שלוש השנים. כוונתי איננה לעסוק באסטרטגיה, הרי האולפנים מפוצצים ב"מומחים" מהסוג הזה – רובם ככולם מטעם. לא אעסוק כאן בגיאופוליטיקה (ר' מאמרים בעמ' 3 ו-8 בגיליון זה). הכוונה ב"מרוויחים" היא - עשיית הון, צבירת רווחים מהמלחמה הממושכת.

ירועה האמירה של הגנרל הפרוסי קרל פון קלאוזוביץ מסוף המאה ה-18 לפיה "המלחמה אינה אלא המשך המדיניות בתוספת אמצעים אחרים". אני מבקש להוסיף תיקונים לקביעה: "המלחמה אינה אלא המשך הכלכלה הקפיטליסטית בתוספת אמצעים אחרים – בהם רצח עם וגירוש". ודווקא כאן, בישראל, נפגשים המלחמה והקפיטליזם המונופוליסטי-קולוניאליסטי.

ברור לכל שהמרוויחים המיידים הם סוחריו המוות ויצרני הנשק. מאז פרוץ המלחמה באוקטובר 2023, רשמו שלוש תעשיות הנשק המקומיות הגדולות - התעשייה האווירית, רפאל ואלביט, גידול חסר תקדים בפעילות ורווחי שיא כתוצאה מהזינוק בהזמנות של משרד הביטחון ומהביקושים הגבוהים בעולם.

התעשייה האווירית רשמה בשנת 2024 רווח נקי של כחצי מיליארד דולר, גידול של 55% לעומת השנה הקודמת. אשתקד טיפס הרווח הנקי ל-712 מיליון דולר, זינוק של עוד 45%. צבר ההזמנות עומד על כ-30 מיליארד דולר שהם כ-90 מיליארד שקל. אלביט מערכות שבשליטת המיליארדר מיכאל (מיקי) פדרמן, רשמה ב-2024 רווח נקי של 435 מיליון דולר ובשנה שעברה - של 600 מיליון דולר. צבר ההזמנות, נכון לסוף 2025, הוא 28 מיליארד דולר. הרווח הנקי של רפאל בשנת 2024 היה 950 מיליון שקל - צמיחה של 64% ביחס ל-2023. הרווח הנקי בשנת 2025 היה 1.35 מיליארד שקל, זינוק נוסף של 42% ברווח. אין פלא אפוא שממשלת הימין מתכננת להפריט את רפאל ואת התעשייה האווירית שבבעלות המדינה. הרי זה מה שהיא עושה תמיד באמצעות מדיניות ההפרטה הישנה נושנה: עוד ועוד מתנות לבורגנות הגבוהה ולתאגידים הזרים.

הסרט הספרדי "המורה שהבטיח את הים"

חינוך ככלי לשינוי המציאות

שיצא לאור בהוצאה פרדס ב-2022. ספר נוסף שלו "מכתבים למורה, לאלה המעזים ללמד" יצא לאור ב-2015 בהוצאת דרוו לנפש. פריירה ובנייחס מעזים לחלום ולהיאבק למען העתיד – בדיוק מה שחסר כל כך בתקופות של ייאוש וכדוך, המלוות את עלייתם של מפלגות ושל ארגוני ימין קיצוני הניזונים מכניעה חברתית ומרפיסות. "המורה שהבטיח את הים" מתחיל במסעה של אריאדנה נכדתו של אחד מתלמידיו של בנייחס. היא מצטרפת למשלחת המחפשת אחר עצמות קורבנות הפשיזם. מסעה של אריאדנה מוביל אותה לסיפור ילדותו של סבה בזמן מלחמת האזרחים. היא מגלה שבנייחס הקנה לסבה את אהבת הקריאה ואת אהבת האדם שפיעמו בו במשך כל חייו.

ב-1936 עצרו הפלגנות של הרודן פרנקו את בנייחס. הם מכנים אותו "הקטאלוני האדום" ומאשימים אותו שנאת המולדת ובכפירה ביסודות הדת הקתולית. הוא הוצא להורג לאחר משפט שדה. עצמותיו של בנייחס מעולם לא נמצאו, אך השפעתו נחקקה בתלמידיו.

הסרט מבוסס על מאמר שפורסם ב-2013 בכותרת "חשיפת הדממה" ובו סיפורו המדהים של בנייחס. הסרט שובר את השתיקה שהוטלה על משפחות הקורבנות במשך שנים רבות. על פי הערכות, מקום קבורתם של למעלה מאה אלף נעדרים במלחמת האזרחים ולאחריה אינו ידוע.

כיום, עשרות שנים אחרי מלחמת האזרחים בספרד ופטירתו של הדיקטטור פרנקו ב-1975, מפלגת ווקס הגזענית והלאומנית זוכה בהישגים אלקטורליים. מנהיגה סנטיאגו אבסקל פועל להנצחת המורשת הלאומנית של ספרד ולהלבנת שמם של פושעי מלחמה ספרדים. תחת הכותרת "רקונקיסטה חדשה", המתייחסת לגירוש היהודים והמוסלמים מספרד ב-1492, הוא קורא לגרש מוסלמים מספרד. בהתאם לתפיסת מפלגות הימין הקיצוני באירופה, גם מפלגתו מתנגדת להקמת מדינה פלסטינית, קוראת להקשחת גבולות ומכחישה את משבר האקלים. מיותר לציין כי מפלגת ווקס היא תומכת נלהבת של ממשלת ישראל הימנית-קיצונית וכי מנהיגה אבסקל מיהר לסייר בעוטף עזה לאחר 7 באוקטובר כדי לנגח את הממשלה במולדתו ולצבור הון פוליטי.

רק לפני 50 שנה ספרד השתחררה מהרודנות. הזיכרון ההיסטורי נחלש. אם הדורות הבאים לא יתמידו במאמץ להנצחת קורבנות הדיקטטורה ולא ייאבקו בימין הניאו-פשיסטי, אותה קואליציה פונדמנטליסטית עלולה לחזור ולכבוש את השלטון מחדש.

"המורה שהבטיח את הים" רלוונטי גם לצופים הישראלים. אולי בשל כך הוא עבר מתחת לרדאר. הסרט הוא תזכורת לכך שמשטר דמוקרטי בנוי על מערכת חינוך חזקה, עצמאית וחופשית שבמרכזה חינוך לדמוקרטיה וביקורת המלמד צעירים כיצד להיות אזרחים המגינים עליו. למרות התנאים הקשים, על מורים בישראל ליישם בכל יכולתם חינוך דמוקרטי, שוחר שלום וביקורתי כדי ליצור תשתית חברתית למדינה שוחרת שלום וצדק.

המורה אנטוניו בנייחס ותלמידיו בסרט "המורה שהבטיח את הים"

יחסיו יוצאי הדופן של המורה אנטוניו בנייחס עם ילדי העיירה הקטנה בניואלוס דה בורבה בצפון ספרד עומדים במרכז הסרט הנוגע ללב "המורה שהבטיח את הים" של פטרישה פונט (ספרד, 2023) שאפשר לצפות בו בספריית הסרטים של "יס". ב-1935, ערב מלחמת האזרחים בספרד, נשלח בנייחס ללמד בעיירה הקטנה. המורה הנלהב מגיע לעיירה הנידחת כשבאמתחתו שיטות לימוד חדשות, הומניסטיות ודמוקרטיות. לתלמידים הנדהמים מתייחסים לפתע בבני אדם שלמים, עם רצונות וחלומות שקודם לכן הושתרו היטב.

שיטותיו של המורה בנייחס היו זרות לשיטות ההוראה המסורתיות והדכאניות, הדתיות והמסורתיות שהיו נפוצות בספרד במשך מאות שנים. תלמידיו לומדים להכיר אחד את השני ומתאהבים בדמותו הכריזמטית ומלאת החיים של המורה הצעיר, המהפכן הקומוניסטי, שתפיסתו החברתית משתלבת בפילוסופיה החינוכית שלו. הם מקבלים הצעה לעתיד אחר, לאפשרויות אחרות וזוכים במשך שנה לימודים אחת לשחרור, לחינוך דיאלוגי, פדוגוגי וליהודיה אישית וחברתית. תוכנית הלימודים משתנה, התלמידים לומדים לשיר ולרקוד, לאהוב את הטבע וכיצד להפיק ולערוך עיתון כיתתי ובו כתבות העוסקות בחייהם.

חוקר החינוך גיל גרטל כתב על הסרט באתר "שיחה מקומית": "זה סרט על שחרור ההדחקה של מלחמת האזרחים בזיכרון הקולקטיבי בספרד. בתוך כך, הוא סרט על שחרור החינוך". לטעמי, מעבר לממד הפדגוגי המידי, הסרט הוא ייצוג היסטורי של תקופה, של ציבור מתקרנף, של רוב דומם ושל מיצוט אקטיביסטי הנלחם עם ידיים קשורות כשגבו לקיר, בעוד הפלגנות הפשיסטיות מתקרבות.

פאולו פריירה, שהיא פדגוג ברזילאי פורץ דרך, ראה בחינוך זירת מאבק פוליטי ומרחב לחשיבה חברתית ביקורתית. שיטותיו נלמדו והופצו ברחבי העולם והוא זכה בשבחים. תרגום מחודש של ספרו המפורסם "פדגוגיה של המדוכאים"

קפריסין במלכודת מלחמת הנצח

הצבאית ביוון ביולי 1974 והפלישה הטורקית שבאה בעקבותיה - בצד מעשי ההרג ההמוניים, גירושן של שתי הקהילות וההכרזה המאוחרת יותר על מה שמכונה "הרפובליקה הטורקית של צפון קפריסין" ב-1983 - קיבעו סדר כוחות לא שוויוני, השנוי במחלוקת בינלאומית.

במדיניות החוץ של רפובליקת קפריסין חלה תפנית חדה מהאוריינטציה הפרו-פלסטינית וממדיניות אי-ההזדהות שאפינו אותה בעשורים הקודמים. במהלך חמש עשרה השנים האחרונות, ובמיוחד תחת ממשלת אנסטיאדיס (-2023) וממשלת כריסטודולידיס המכהנת מאז 2023, קפריסין מציגה את עצמה כצומת אמין בארכיטקטורת הביטחון המזרח-תיכונית תחת ההגמוניה של ארצות הברית.

הדיאלוג האסטרטגי בין קפריסין לארה"ב שהושק ב-2024, מפת הדרכים הביטחונית הביטלרית לשנים 2024-2029 והתרגילים הצבאיים התכופים יותר ויותר, מיסדו את הכיוון בשיתוף יוון וישראל. הבסיסים הבריטיים נותרו תשתית מבצעית חשובה, אך השינוי המשמעותי יותר בהשוואה לעבר הוא שהרפובליקה עצמה משוקת כיום באופן אקטיבי את נמליה, את המרחב האווירי שלה, את יכולות המודיעין שלה, את מיקומה הגיאוגרפי ואת אמינותה הפוליטית כ"נכס אסטרטגי".

שיתוף הפעולה הצבאי הוא רק חלק אחד מפרויקט זה. הוא קשור לשדות הגז, לחיבור רשתות החשמל, לספנות, לטכנולוגיה, לתיירות, לנדל"ן ולתשתיות. חברות אנרגיה אמריקאיות משתתפות בפיתוח שדות גז בים; חיבור החשמל המוצע ליוון ולישראל מנוהל הן כמסדרון כלכלי והן כמסדרון גיאופוליטי; וחברות ואזרחים ישראלים בולטים יותר ויותר בתחומי הנדל"ן, המלונאות, הטכנולוגיה והשירותים.

גם בלי להתחייס לנזקים הסביבתיים של הפעילויות הללו, שיתופי הפעולה הביטחוניים, הדיפלומטיים והאנרגטיים, בצד צבירת הון פרטי, מחזקים זה את זה. ערכה של קפריסין עבור ישראל וארה"ב מחזק את מעמדן של האליטות היווניות-קפריסאיות, המסוגלות לתווך בעסקאות מקרקעין, ברישיונות, בחוזים, בשירותים ובנגישות פוליטית. אלה, בתורם, מתרגמים הזדמנויות מסחריות ואסטרטגיות למונח אחד: "אינטרס לאומי". ההבטחה היא שהתועלת הגיאופוליטית תגיב השקעות, הגנה דיפלומטית והרתעה מפני טורקיה.

איחוד האי שנשכח

המחיר של הברית החדשה הוא שהביטחון מנותק כעת לחלוטין משאלת האיחוד מחדש. במקום לשאול כיצד יוכלו יוונים-קפריסאים וטורקים-קפריסאים לחלוק ריבונות ולאחד מחדש את האי במסגרת פדרציה דו-אזורית ודו-קהילתית - המודל שבו דנו שני הצדדים מאז שנות ה-70 - שואלות האליטות כיצד הרפובליקה יכולה להעלות את ערכה במאזן הכוחות האזורי האנטי-טורקי.

מערכת היחסים עם ישראל חושפת את הסתירות הללו בצורה ברורה ביותר. בעודה טוענת לניטרליות באמצעות הפעלת מסדרון הומניטרי ימי לעזה, העמיקה קפריסין בו-זמנית את שיתוף הפעולה הצבאי עם המדינה המבצעת את הרס עזה. בצד הידוק הקשרים הדיפלומטיים, רכשה מל"טי מעקב ישראליים ב-2019 ובדצמבר 2024 החלה לקבל מערכת הגנה אווירית מתוצרת ישראל שנועדה להשלים ואף

עם פרוץ המלחמה באוקטובר 2023, נדחקה קפריסין משולי הסכסוך במזרח התיכון ישירות לתוך הקלחת. הבסיסים הבריטיים באי סיפקו תמיכה לפעילות הצבאית של ישראל וארצות הברית ברחבי האזור; רפובליקת קפריסין הרחיבה את שיתוף הפעולה הביטחוני שלה עם ארה"ב, ישראל, צרפת ויוון; וצפון קפריסין שולבה באופן עמוק עוד יותר בתשתית הצבאית של טורקיה. תקיפות המל"טים על האי במרס אשתקד חשפו את ההשלכות ההרסניות: קפריסין אינה יכולה עוד לארח את מכונת המלחמה האזורית ובו-בזמן להניח שהמלחמה עצמה תתנהל במקום אחר.

המיליטריזציה של קפריסין מוצגת לרוב כתגובה בלתי נמנעת לאיומים חיצוניים. אך קפריסין חשופה לאיומים לא רק משום שהיא שוכנת באזור מסוכן, אלא גם בגלל שהמשך חלוקת האי שהפך אותו זמין עבור מעצמות חיצוניות מתחרות. השטחים הריבוניים הבריטיים, ההתלכדות של הרפובליקה עם האינטרסים הישראליים והשליטה הצבאית של טורקיה בצפון - הופכים את קפריסין למרחב ביטחוני מפותל. החלוקה מקלה על המיליטריזציה וזו מעמיקה את החלוקה של האי.

מעגל הקסמים הואץ מאז קריסת סכב שיחות האחרון לאיחוד האי ב-2017. אפילו הניסיונות האחרונים של האו"ם להחיות את המשא ומתן לא נשאו פרי. ניסיונות אלה מכפיפים את האיחוד מחדש לחישובים הצבאיים של מעצמות זרות, ומציבים את עתידה של קפריסין תחת חסותו של ארגון נאט"ו.

ההיגיון המעגלי מופץ על-ידי מומחי ביטחון, פוליטיקאים ופרשנים גיאופוליטיים, המתרגמים את האינטרסים של המעצמות השליטים לשפה של "כורח המציאות". לרבים מהם יש ידע מועט בלבד על אודות החברה בצפון האי הדוברת טורקית, אותה הם מסמנים כ"אחר": הם אינם דוברים את שפתה, כמעט שלא ביקרו בה ומפגשיהם עם תושביה מתרחשים בעיקר דרך נרטיבים רשמיים של איום. למרות זאת, הם מציעים בביטחון מוחלט מרשמי הרתעה, התחמשות ובריתות, המבוססים על מודלים פסבדו-מדעיים של תורת המשחקים ועל תחרות גיאופוליטית. בכך, ה"גיאופוליטיקה" חולה מלהיות ניתוח של יחסי כוחות היסטוריים והופכת כלי שמטרתו לנרמל אותם. סדרי העדיפויות של האליטות השליטות מוצגים כאילו נבעו באופן אוטומטי מהגיאוגרפיה עצמה, בעוד שאפשרויות פוליטיות חלופיות - פירוז, שיתוף פעולה וסולידריות אזורית - נדחות בביטול כ"נאיביות". שפתם של החזקים מופצת אפוא כמומחיות ניטרלית.

ה"ישראליות" של קפריסין כפרויקט מעמדי

מאז זכתה בעצמאותה בשנת 1960, המדינה הקפריסאית צמחה במתכונת פוסט-קולוניאלית שבירה ומוגבלת ביותר. התנועה האנטי-קולוניאלית הכילה בתוכה פוטנציאל עצום לשיתוף פעולה בין-קהילתי ולחזוק השמאל, אך אפשרויות אלו נחלשו ודוכאו עם גאות הלאומיות היווניות-קפריסאיות.

בעקבות השלטון הקולוניאלי הבריטי (1878-1960) זכתה רפובליקת קפריסין בעצמאות תחת הסדרים חוקתיים שכללו שלוש מעצמות ערבות - בריטניה, יוון וטורקיה, בעוד בריטניה שמרה לעצמה 3% משטח האי כ"אזורי בסיס ריבוניים". קריסת הסדר החוקתי ב-1963, האלימות הבין-קהילתית בשנים 1963-1974, ההפיכה שארגנה החונטה

"כל מה שצריך כדי לעשות סרט הוא אקדח": מציאות של מאבק ושל דיכוי (צילום מתוך הסרט)

פסטיבל ירושלים: 5 ימים ו-5 סרטים

"כל מה שצריך כדי לעשות סרט הוא אקדח"

הוא סרט תיעודי ארגנטינאי שלפני כמה שבועות עלה לאקרנים בבואנוס איירס ויוקן ביומו האחרון של הפסטיבל, ראשון. הבימאי הארגנטינאי סנטיאגו סיין נתקל בערימה של קופסאות פילם שהושלכו לפח, והתקשה להאמין שנפל לידי אוצר. גלגלי הפילם שנזרקו, רובם ללא תווית או כותרת, טומנים בחובם את סרטי הסטודנטים שנזרקו באוניברסיטת קורדובה בשנות ה-60 וה-70, ואשר הוחזרו והועלו בתקופת הדיקטטורה של החונטה הצבאית.

סיין יוצא לשחזר את הסרטים האבודים, ובתוך כך חושף פרק מטלטל בתולדות ארגנטינה שהשלטון הרצחני ניסה למחוק מהזיכרון. זה סרט תיעודי מפעים על כוחה של האמנות ועל כוחם של יוצרי הקולנוע הצעירים להנציח רגעים אפלים בהיסטוריה של מדינתם (ארגנטינה, 2026, ספרדית עם תרגום לעברית).

אגב, שם הסרט של סיין לקוח מכותרת סרטו הבלתי-נשכח של הבימאי הצרפתי המנוח ז'אן-לוק גודארד "כל מה שצריך כדי לעשות סרט הוא אקדח ואישה". בהקשר לסרט חדש - המלצה חמה: הספר "התמונות" מאת אינס אולנובסקי שיצא בעברית בהוצאת תשע נשמות (תרגום: טליה הוס). הסופרת עוסקת בתצלומים ישנים שנשכחו, ביניהם שהגיעו לפח, ומחברת ביניהם לחייה האישיים ולארגנטינה בעשורים האחרונים.

יוסי אבו

שלושים שנות צילום של אלכס ליבק באוני' חיפה

התערוכה "אומנותו תורתו" של חתן פרס ישראל לצילום, אלכס ליבק, נפתחה ב-8 ביולי בגלריית הספרייה ע"ש יונס וסוראיה נזריאן באוניברסיטת חיפה. התערוכה שאצרה ד"ר רחל גץ סלומון מציגה שלושה עשורים של החברה החרדית בישראל ובמרחב הציבורי מנקודת מבטו הייחודית של ליבק. הצילומים אינם מבוזים ומתעדים את המפגש המורכב בין קודש לחול, ובין המרחב האזרחי למגזר החרדי. התערוכה פתוחה בימים א'-ה' בשעות 8:00-20:00 וביום שישי: 8:00-13:00. הכניסה ללא תשלום.

פסטיבל הקולנוע ירושלים, שנפתח ביום חמישי שעבר, פחות זוהר ועם מעט אורחים מחו"ל. במאים לא ממש להוטים להגיע לישראל בה שולטת ממשלת נתניהו, למדינה האחראית לרצח העם בעזה ודוגלת במלחמת נצח.

למרות זאת, היו עשרת ימי הפסטיבל עשירים בסרטים, חלקם ממש חדשים, יחד עם רטרוספקטיבות ראויות לצפייה. עם פרסום גיליון זה, נותרו רק חמישה ימי הקרנות ולכן נמליץ על חמישה סרטים, אחד לכל יום.

"פיסות של חיים זרים", שיוקן היום (רביעי) מביא

את סיפורה של סלמה המגיעה מסוריה לצרפת, שם היא מוצאת עבודה בלתי חוקית שתאפשר לה להתקיים ובמקביל להתאחד עם ראמי, בנה בן השש, ולאחר את בעלה, שנעלם לאחר שנאסר בידי שלטונות אסד. מפגש עם ז'רום, עורך דין מקומי המבקש לעזור לה, מוביל לקשר בלתי צפוי המטשטש את הגבולות שבין עזרה, תלות ותקווה לעתיד אחר. זהו סרטה החדש של הבימאית גאיה ג'יג'י (צרפת-בלגיה, 2025, בצרפתית ובערבית ותרגום לעברית).

"הוליווד עושה הפלה" של הבמאים ברברה אטי, ג'נט

גודלווט ומייק אטי, שיוקן מחר (חמישי) הוא כרוניקה מרתקת על אודות תעשיית הקולנוע והטלוויזיה האמריקאית המנסה להתמודד עם אחת הסוגיות הנפיצות והפוליטיות ביותר – הפלות וזכות האישה על גופה (ארה"ב, 2026, באנגלית עם תרגום לעברית).

"שחר חדש": בסרט האנימציה של במאי יושיטושי

שינומיה שיוקן בשישי, מצטלבים דרכיהם של שלושה חברי ילדות כשהמפעל בעיירה שבה גדלו עומד להיסגר (יפן-צרפת, 2026, יפנית עם תרגום לעברית).

"גוף ודלק": הנהג הוותיק אטיין חוצה את צרפת במשאית

שלו, מעביר סחורות ממקום למקום, ומשמש גם כמלווה ובמדריך של הנהגים החדשים בחברה. אף שהוא מוקף בחברים ובצוות נהגים שכמוהו כמשפחתו, הוא שומר את חייו הפרטיים לעצמו. כשהוא פוגש את בארטוש, נהג משאית פולני, אטיין מרגיש לראשונה שאולי יש בחיים יותר ממה שחשב והכיר. סרטו של הבימאי פייר לה גאל, שהוקרן במסגרת שבועיים של הבמאים בפסטיבל קאן (פולין-צרפת, 2026, צרפתית ופולנית, תרגום לעברית). יוקרן בשבת.

נמשך הרס הבתים בדרום לבנון

שבנפת בינת ג'בייל. מאוחר יותר, לאחר השעה 2:00 בלילה פגע הרס דומה במג'דל זון (נפת צור) וכן בתירא (בינת ג'בייל). בתוך כך, "התאגדות תושבי כפרי הגבול בדרום", התארגנות שהוקמה בשלהי שנת 2025 בעיצומה של הפסקת האש בין חיזבאללה לצה"ל, שיגרה קריאה פומבית לבכירים לבנונים ובהם הנשיא ג'וזף עון, בדרישה ל"פעולה דחופה" נוכח "ההרס המתמשך של קהילות הגבול" בדרום לבנון.

חד"ש

ביקור סולידריות בגדה המערבית

לצד תושבי הכפרים המותקפים בידי מתנחלים
שבת 18.7 | 11:00 | הסעות והרשמה דרך חד"ש

חוג בית בגבעתיים

עם חברי הכנסת עופר כסיף ועאידה תומא-סלימאן
יום שלישי 21.7 | 19:00 | פרטים והרשמה דרך חד"ש

בנק"י השרון

משחקים נגד הפשיזם

מפגש למעוניינים להצטרף לפעילות בנק"י השרון
יום שני 20.7 | 19:00 | הרשמה דרך הסניף

בנק"י וחד"ש סניף רמלה

סדרת הקרנות לזכרו של הבימאי מוחמד בכרי

"מאז שהלכת" / מוחמד בכרי

יום רביעי 15.7 | 19:30 | שמשון הגיבור 2, רמלה

הגדה השמאלית

אחד העם 70 תל אביב

אליק ובוגדי המלך החדשים

הופעת פרידה מבר לוי

שבת 18.7 | 20:30

הקרנת גמר המונדיאל

יום ראשון 19.7 | 22:00

סבב נוסף בן יומיים של השיחות הישירות בין נציגי ישראל ולבנון נפתח השבוע (14.7) בבניין שגרירות ארה"ב ברומא בתיווך אמריקאי. המפגש מתמקד בניסיון להעביר את ההסכמות המדיניות שהושגו בושינגטון לשלב הביצוע – ובראשן הפעלת פיילוט לנסיגת כוחות הכיבוש מדרום לבנון. על פי הסכם המסגרת שנחתם ב-26 ביוני, ישראל אמורה לסגת בהדרגה משני אזורים מוגדרים בדרום לבנון ולהעבירם לשליטת צבא לבנון. הצבא הלבנוני יידרש לפרוס בהם כוחות, לפרק את תשתיות חיזבאללה ולמנוע מהארגון לשוב ולבסס בהם נוכחות צבאית.

למרות ההסכם, ממשיכים כוחות הכיבוש בהרס הבתים בדרום לבנון. כלי התקשורת בביירות דיווחו בשלישי על פיצוצים בכפר זעזוע אל-ע'רביה, מצפון לנהר הליטני, בנפת נבטיה, באזור שתחת כיבוש ישראלי. יצוין שכפר זה נכלל באחד משני "אזורי הפיילוט" הראשונים, שמהם הצבא הישראלי אמור לסגת לטובת צבא לבנון.

בדרום לבנון נרשמה ביום שני סדרה של פיצוצים שביצע הצבא, בהם נהרסו בתים ומבנים נוספים במספר יישובים הסמוכים לגבול. ההרס הוא יומיומי למרות הפסקת האש שהוכרזה ב-19 ביוני. בסביבות השעה 22:30 באותו יום, פוצצו כוחות הכיבוש בתי מגורים בכפרים חדת'א וקוני

<< המשך מעמוד 8

קפריסין במלכודת מלחמת נצח

להחליף את המערכות הרוסיות המיושנות. במקביל, הסרת אמברגו הנשק האמריקאי ארוך השנים פתחה בפניה גישה לציוד צבאי אמריקאי. רכש הנשק קושר אפוא את הרפובליקה בצורה הדוקה מתמיד לתעשיות הצבאיות הישראליות והאמריקאיות. מתקפת הכטב"מים האיראנית על קפריסין במרס 2026 המחשישה את הסכנה הרחבה יותר: כאשר תשתית האי משתלבת במלחמה אזורית, הצהרות רשמיות בדבר ניטרליות קפריסאית אינן יכולות למנוע מהאי להיתפס כחלק משדה הקרב.

תפנית זו מתחוללת במסגרת עיצוב מחדש רחב יותר של האזור, שבו טורקיה וישראל ממוסגרות יותר ויותר כיריבות אסטרטגיות, בעוד קפריסין ממוקמת כמוצב צבאי קדמי בעימות המתפתח ביניהן. בשורש העניין טמונה שחיקת ההגמוניה האמריקאית, שהחלישה את הסדר האזורי שכפתה בעבר והעצימה את התחרות בין מדינות המבקשות למלא את הוואקום שנוצר.

ניקוס טרימיקלינוטיס וארן דוזגון

מתוך מאמר שפורסם ב"דה בולט", קנדה

זה הדיר
ZOHADEREKH
קול שמאלי מהשטח

zoha.org.il